

Od Rušičky přes Cvičák až pod hodiny – o výzkumu libereckých živých jmen

Oficiální a neoficiální toponyma

- **Standardizovaná toponyma**
 - se vyznačují **závaznou (schválenou) formou** a užívají se v úřední komunikaci, na označnicích apod.
- **Nestandardizovaná toponyma**
 - se primárně užívají **v běžné komunikaci** (často orální) a jsou specifické pro určité skupiny obyvatel -> **je těžké je sbírat**

Terminál MHD Fügnerova...

... je známý jako „Fýgnerka“ nebo „Pod hodinama“.

- „mezi českou odbornou veřejností je jen velmi malý zájem zabývat se neoficiálními toponymy...“ (Ptáčnicková, 2021)
 - neoficiální jména jsou sbírána spíše „omylem“
 - sběr formou řízených rozhovorů

PTÁČNÍKOVÁ, Martina. Mezi Stalinovou třídou a Husákovým tichem. Kapitoly z pražské toponymie. Praha: Academia, 2021

Živá jména

- crowdsourcingový projekt probíhající 2019–2021 (dosud) v Liberci
- Tři fáze:
 - **Sběr jmen**
 - **Určování znalosti**
 - **Prostorová fixace**

digitální forma -> webová aplikace -> **WEBOVÁ MAPA**

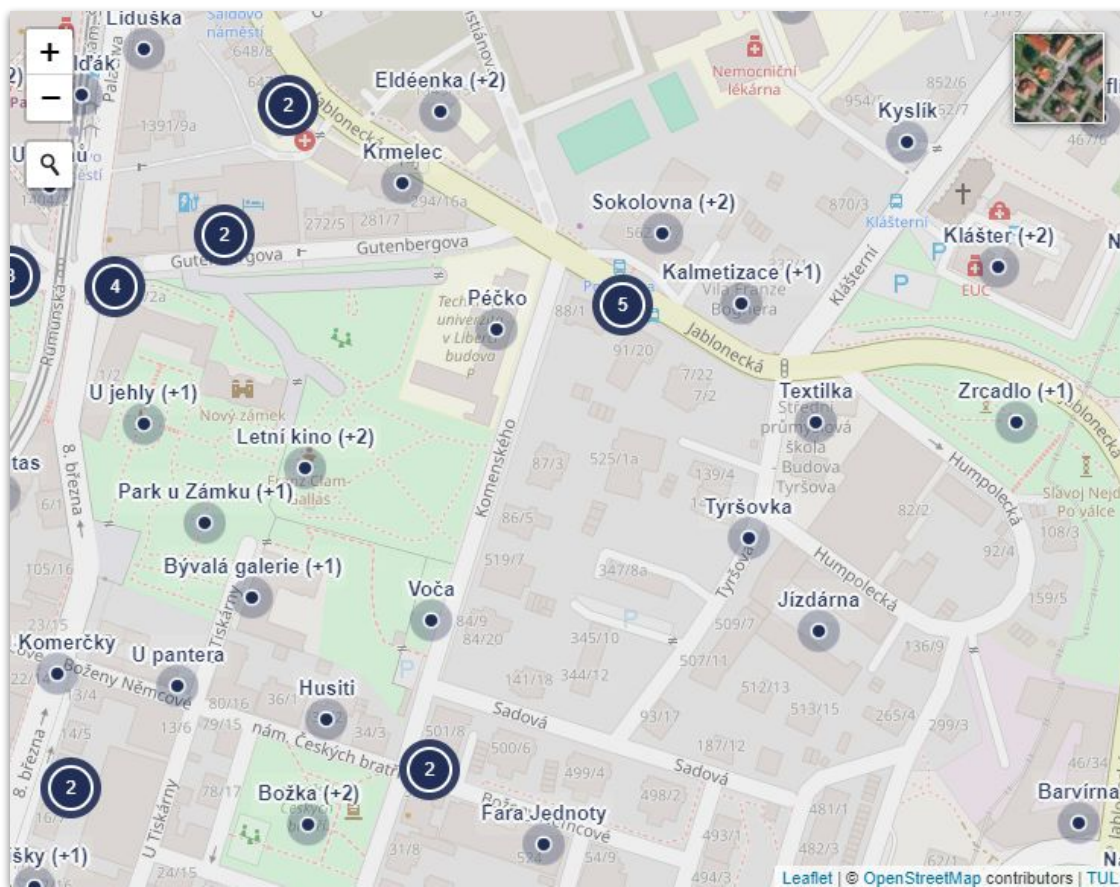

pro uživatele různého věku, sociálního statusu,
s rozdílnými digitálními schopnostmi, intuitivní,
uživatelsky přívětivá, responsivní

Fáze 1 – sběr jmen

„Jaká neoficiální jména míst v Liberci znáte? A pro jaká místa?“

- sběr **toponymických objektů** (míst) **spolu se jménem**
- dva účely aplikace:
 - sběr objektů a jejich jmen / jmen, historie atd.
 - procházení sebraných dat (během i po první fázi)
- registrace i anonymní mód
- aplikace již od začátku obsahovala několik objektů a jmen abychom předešli „**strachu být první**“

Lidáky Repre
Cvičák Lipo Total
Wolkerák Textilana

Živá jména - demo

[nápověda](#)

Kliknutím na bod v mapě doplňte vlastní jméno

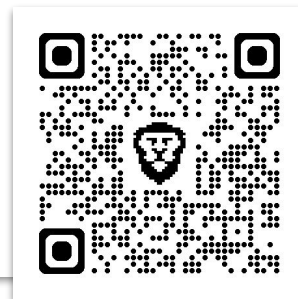
nebo

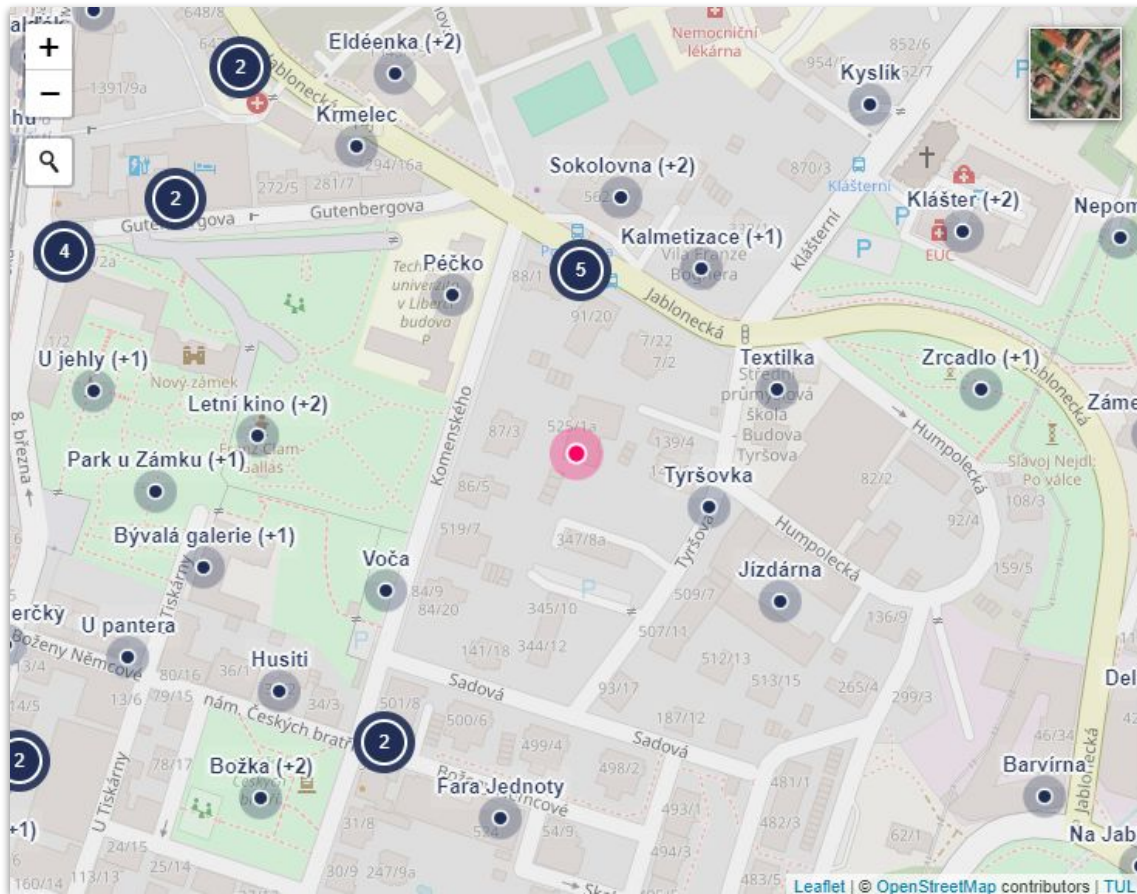
Přidejte nový

Více o aplikaci [Živá jména](#), © TUL 2019-2024

Václav Lábus (vaclav.labus@tul.cz), Daniel Vrbík (daniel.vrbik@tul.cz)

[Facebook](#)

Nové jméno

Uvedte jméno

Uvedte jméno tohoto místa. Může jít i o pojmenování, které používáte jen vy a vaše nejbližší okolí.

používám nepoužívám

Zajímá nás, zda uvedené jméno používáte nebo jen víte, že se místu tak říká.

Typ objektu, ke kterému se jméno váže:

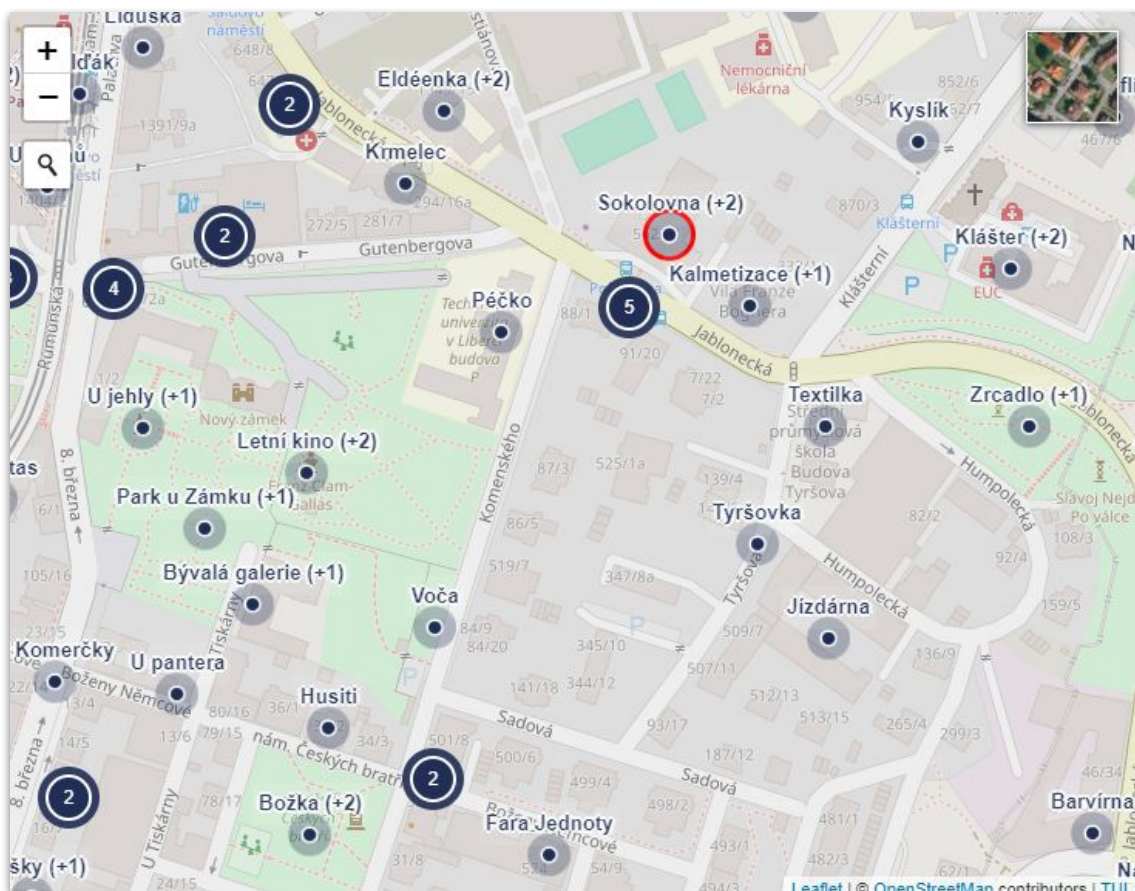
--- vyberte ---

Z nabídky vyberte nejvhodnější popis daného místa.

Uvedte poznámku

Zde můžete doplnit jakoukoli informaci týkající se uvedeného místa/jména. Například jak jméno vzniklo, odkud jméno znáte, zda jej používáte jen pro objekt samotný nebo i pro jeho blízké okolí. Můžete také doplnit příběh nebo osobní vzpomínky, které se k místu a jeho jménu vážou.

Pokud znáte další variantu pojmenování tohoto místa, uveďte ji zde.

nápověda

Sokolovna Lokotka

» Sokolovna se nazývá TJ Lokomotiva, a všichni její účastníci a lidé z okolí ji nazývají Lokotka.

Lokomotiva

nebytový objekt (občanská vybavenost, služby apod.)

Pokud znáte další variantu pojmenování nebo chcete k místu/jménu něco doplnit, můžete zde. Poznámku použijte i v případě, že nás chcete upozornit na chybu.

[+ Přidat poznámku](#)

[+ Přidat variantu pojmenování](#)

[+ Přidat znalost](#)

Více o aplikaci [Živá jména](#), © TUL 2019-2024

Václav Lábus (vaclav.labus@tul.cz), Daniel Vrbík (daniel.vrbik@tul.cz)

[Facebook](#)

Fáze 1 – sběr jmen

- 3 měsíce | 432 respondentů | 2 646 jmen | 1 614 míst

Hlavní zjištění

- téma je atraktivní
 - 1 000 jmen za první 3 dny
- je dobré být responzivní
- duplikace jmen
- duplikace objektů

Kostel Ježíš žere psy

Na kostele byl tento nápis několik let vysprejovaný. Nyní to ,opravili' a na zdi stojí jen: ,žere psy'.

Lidáky

Mrtvolky

Přezdívka parku podle bývalého hřbitova.

Bronx

Šervůd

Kančí stezka

Vzrušička (Rušička)

Místo je známé tím, že se tam schází páry a na kopci se no... milují.

Beverly Hills

Dillí

U tučňáků

Je zde socha tučňáků s nápisem „ZOO“.

U hluchoněmejch

Hovní álej

V zimě se uklízí jen 1/2 chodníku a na jaře je ta druhá celá zesraná od psů.

Fáze 2 – určování znalosti

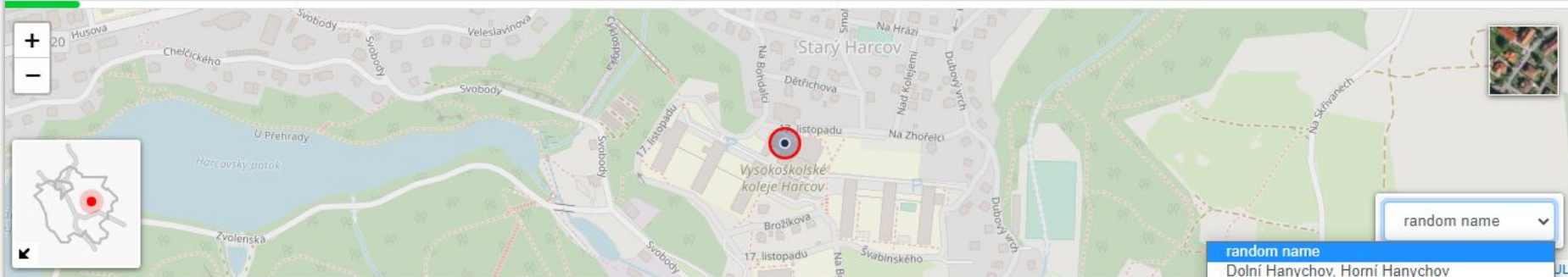
„Znáte pro tato místa tato jména?“

- **verifikace** sebraných jmen
- **2 646 jmen** z první fáze
- tři možnosti: **jméno znám a používám; znám, ale nepoužívám; neznám**
- znalost kombinace **polohy a jména**
 - stejné jméno může existovat pro různá místa
- nutnost registrace

Contributor

processed 5 % (next degree 101 names, interesting fact 61 names)

⚠ Pay attention to the location and type of object. There is another location in the database with a similar name.

For this object [skupina domů, sídliště, čtvrť, místní část], or the nearest surroundings:

Esko

I know and use the name.	I know the name, but I do not use it.	I do not know the name
--------------------------	---------------------------------------	------------------------

Výměník

I know and use the name.	I know the name, but I do not use it.	I do not know the name
--------------------------	---------------------------------------	------------------------

next object >

- random name
- Dolní Hanychov, Horní Hanychov
- Horní Růžodol, Janův Důl
- Jeřáb
- Karlínky, Ostašov, Horní Suchá, Karlov, Machnín
- Krásná Studánka, Radčice, Kateřinky
- Křišťánov
- Nové Město
- Nové Pavlovice, Staré Pavlovice
- Perštýn
- Rochlice
- Rudolfov, Starý Harcov, Nový Harcov, Kunratice
- Ruprechtice
- Růžodol I, Frantův Důl
- Staré Město
- Stráž, Svárov, Bělá
- Vesec, Doubí, Písečnice
- Vratislavice nad Sázavou

Gamifikace

- systém odznaků a titulů
- žebříček uživatelů na základě jejich aktivity
- osobní statistika
- zajímavosti
- soutěž

Věděli jste, že...

Poznáte, odkud a kam z označením Dubice a na nazývané také Malodub průtahu městem směrem která se u tramvajové samozřejmě pořízen z dokončený v roce 1907?

Děkujeme

za sto procentní zapojení do výzkumu znalosti lidové toponymie v Liberci.

Znáte **34 %** ze všech jmen, která byla uvedena v dotazníku.

Dubín: 66 % | Ruprechtice: 49 % | Staré Město: 47 % | Dvůrčany: 40 % | Kristiánov: 37 % | Hřibůvka: 35 % | Jezdby: 35 % | Horní Hřibůvka: Janov Dvůr: 34 % | Rudkov, Starý Harcov, Nový Harcov, Kvančatic: 32 % | Nové Pavlovice: Staré Pavlovice: 31 % | Nové Město: 27 % | Káraná Studánka: Rudčice: Kamenický: 22 % | Vesec: Doubov: Přibyslav: Hlubočka: 19 % | Kameník: Otavačov: Horní Suchá: Karlov: Machov: 17 % | Ročovice: 16 % | Stráž: Svěrov: Bedřichovka: 14 % | Vrástěves nad Rkoc: 14 %.

Václav Lalus a Daniel Větrák

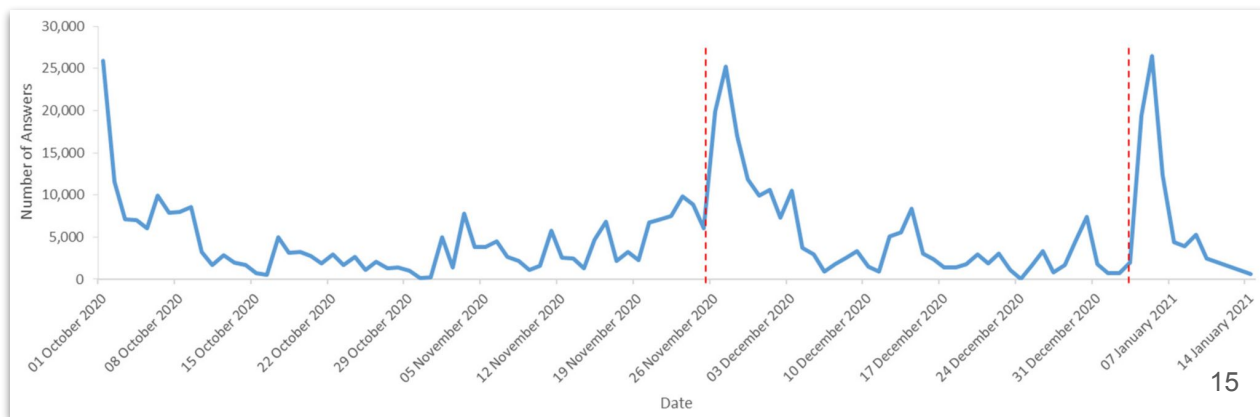
Liberec
Zivá jména

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
Fakulta přírodovědně-humanitní a pedagogická

- 3 měsíce | 927 respondentů | 530 738 odpovědí | 185–244 odpovědí ke jménu

Hlavní zjištění

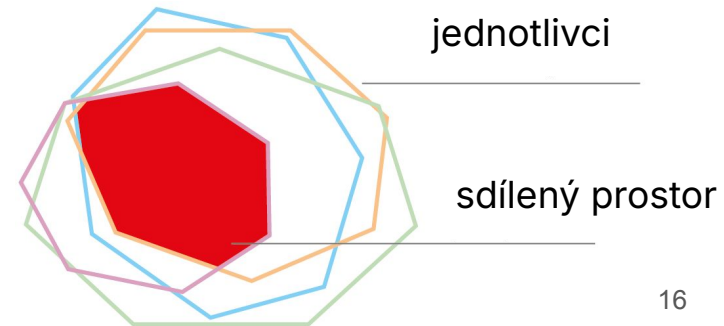
- Téma je stále atraktivní
 - Patriotismus, obecný zájem o místní historii a sebevzdělávání byly silné motivátory → fungovaly zobrazované zajímavosti
- Stále je dobré mít responzivní design
- Silný vliv komunikace a reklamy
- Návykovost rozhraní

Fáze 3 – prostorová fixace

„Jaké místo pro vás toto jméno představuje?“

- **82** jmen s vyšší mírou znalosti
- sběr prostorového vymezení a hledání, kde se shodneme
- **zpřesnění** polohy sebrané ve fázi 1
- mapocentrická aplikace
- vzhledem k formě práce (kreslení do mapy) nedoporučujeme práci na mobilu

1. mentální mapa

2. mapové dovednosti

3. digitální dovednosti

Než začnete...

Jak něco nakreslit?

Kreslit můžete **ihned po zobrazení jména**. Stačí klikat do mapy. Nakreslete takový tvar, který podle vás vystihuje zobrazené jméno. Kresbu **ukončíte kliknutím na první (modrý) bod** anebo **dvojklikem myši**.

Lidáky Repre
Cvičák Lipo Total
Wolkerák Textilana

Živá jména

daniel.vrbik (odhlásit)
[doplnit demografické údaje](#) | [nápověda](#)

U lomu

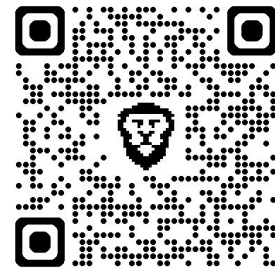
1/82

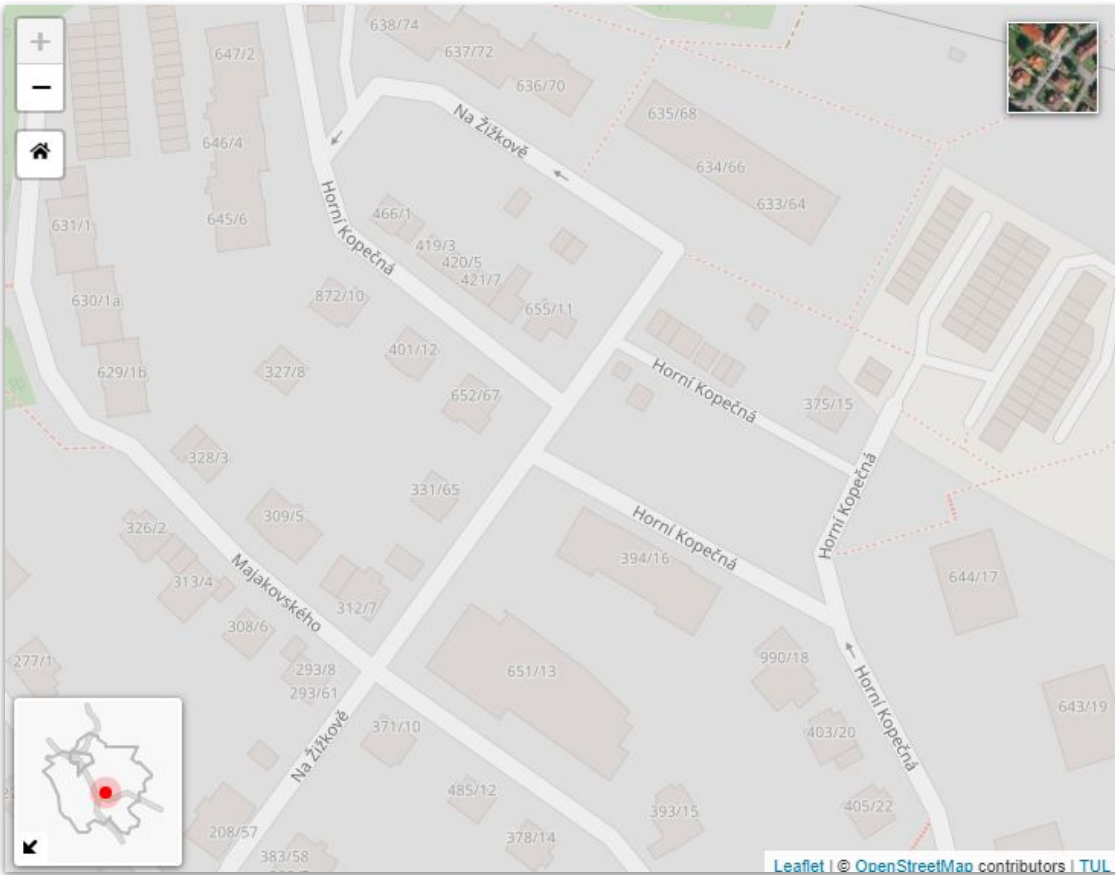
Začněte **kliknutím do mapy** a přidejte alespoň 3 body.

Neznám, chci jiné jméno »

Znám, ale nedovedu zakreslit »

Více o aplikaci [Živá jména](#), © TUL 2019-2021
Václav Labus (vaclav.labus@tul.cz), Daniel Vrbik
(daniel.vrbik@tul.cz)
[Facebook](#)
Aplikace používá [Google Analytics](#).

Lidáky Repre
Cvičák Lipo Total
Wolkerák Textilana

Živá jména

test_user

[doplnit demografické údaje](#) | [náhled](#)

Kopečná

1/82

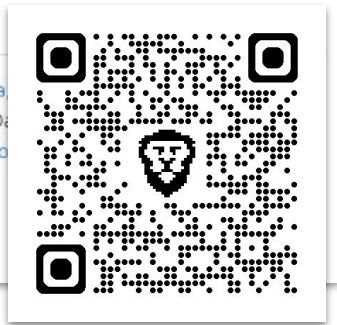
Začněte **kliknutím do mapy** a přidejte alespoň 3 body.

Neznám, chci jiné jméno »

Znám, ale nedovedu zakreslit »

Toto je demo aplikace, žádná data se do databáze neukládají.

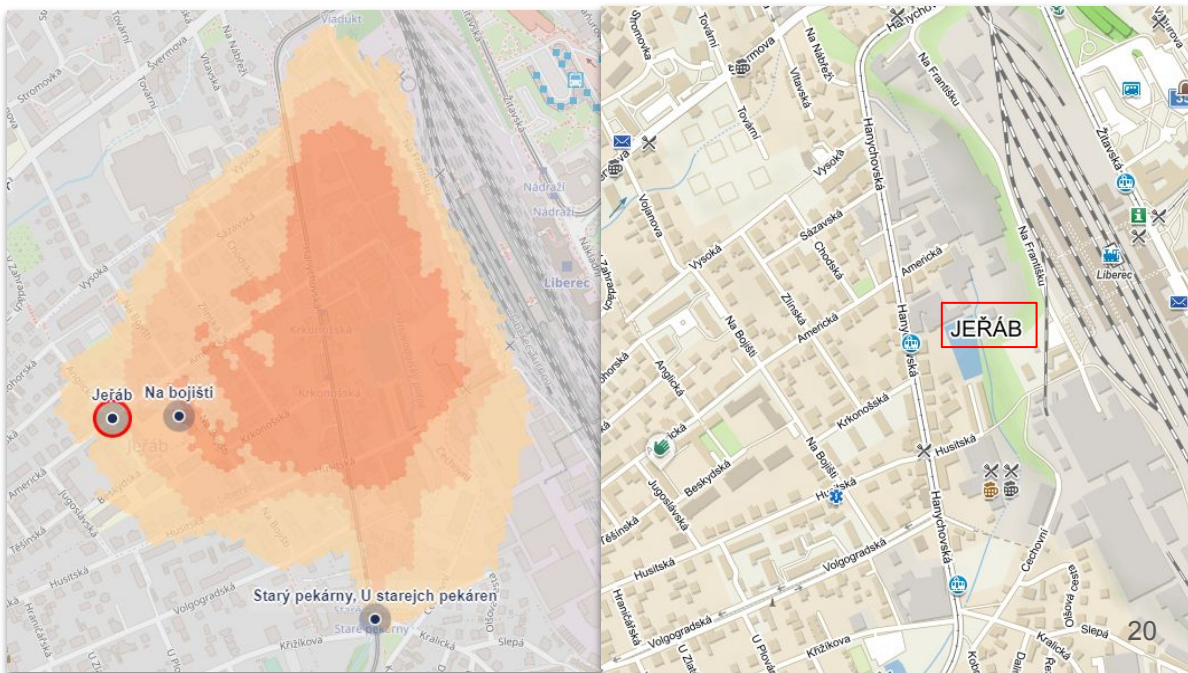
Více o aplikaci [Živá jména](#)
Václav Lábus (vaclav.labus@tul.cz), D
[Facebook](#)

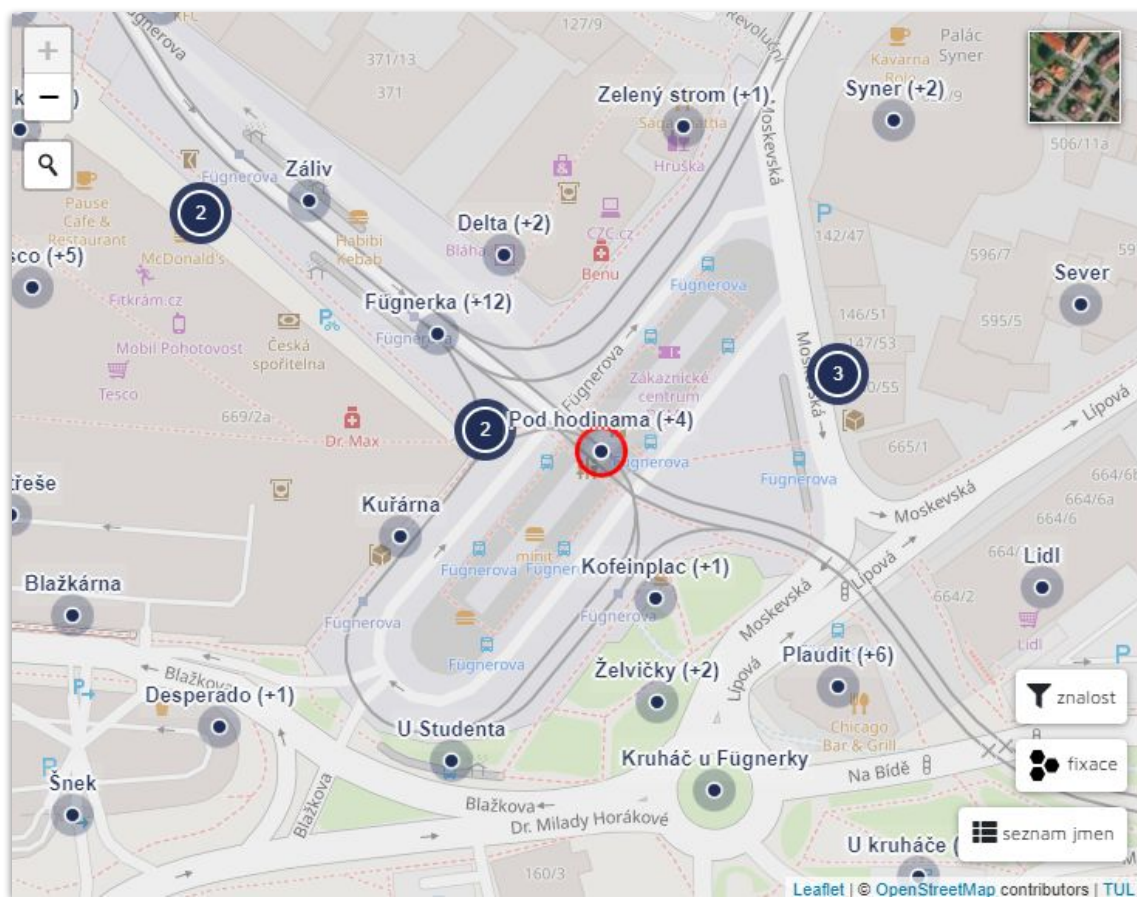

- 3 měsíce | 278 respondentů | 10 539 zákresů | průměrně 128 zákresů ke jménu

Hlavní zjištění

- není jednoduché vymezit některé objekty
 - velké a nejasné (např. městské čtvrti)
- podkladová mapa ovlivňuje zákres

Pod hodinama (zná 95 % z 204)

» Místo srazů (sejdeme se "pod hodinama").

Terminál (zná 93 % z 204)

Pod budíkem (zná 19 % z 204)

Červená hrůza (zná 5 % z 204)

Drdovy hodiny (nehodnoceno)

nádraží, stanice, zastávka hromadné dopravy

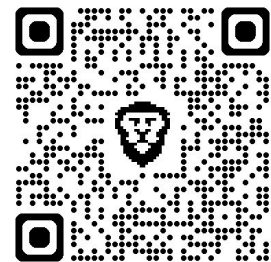
Pokud znáte další variantu pojmenování nebo chcete k místu/jménu něco doplnit, můžete zde. Poznámku použijte i v případě, že nás chcete upozornit na chybu.

➕ Přidat poznámku ➕ Přidat var

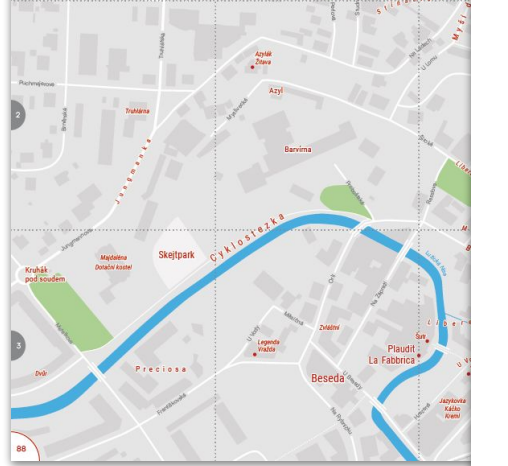
↵ Sdílet

Více o aplikaci Živá jména

Václav Lábus (vACLAV.LABUS@TUL.CZ), D

Atlas libereckých živých jmen

MAPA B Hokejka je výrazným orientačním bodem nejen liberecké části Ruprechtova. Největší panelový dům v Liberci, postavený v letech 1968–1972, se svou délkou 400 metrů a charakteristicky zakončeným hrotem přitahuje pozornost, ať už se díváte odšiklo. Vzhledem k tomu, že jde o zvláštní dělnickou a sociální strukturu, je jeho prostora frása voku jmena je zřetelně jednorozměrné kopii její reprezentaci v postřídě mapy. Použitím 19 respondentů, kteří neznali nebo neznali Hokejku zvlášť, potvrzují, že jedním z nejznámějších libereckých jmen (znalost 98 %) a její název se běžně používá i ve správných nebo v letech administrativní povahy. Vzhledem k její fyzické dominanci by jistě bylo zajímavé sledovat, jaký prostor zabírá liberecké přehledovou strukturu „Hokejky“, zda tím myslí i celá řada nových silic severně od Hokejky, nebo především panelovou zástavbu kolem ul. Borový vřch a Větického.

MAPA F Povuklů přehledový je křivka ulice Křivkova, Hříbal je jedním obklopené frácie je hla zřetelně mělné frácie dle dopce ce automobilové a páli dopravě chopené dominance vlastni za měla. Na tomto příkladu mělné živých jmen objevují: sdělní (samotný objekt v tomto případě

OBR. 68 Další zpráva libereckou křivkou, kterou už od roku 1897 obklopuje hostinec, je křivka U Tesly v nřadí Starobouk hostpou. V dlešitě Srdce jmeno je zvaná jako U Liteslu (spolně ználo 53 %) podle podobného provozu. Oficiální jmeno znalo až do roku 2018 Na křivce, což přispívá k původní německé názvu. Zur Krievkova. Studeně od Tesly pokračoval Hříbalův ulič vřch, narazila na restauraci a personál Studeně mřevk. „Socialistické jmeno U mřevk je proto část Křivka Studeně pouzř 75 % respondentů, což dokazuje, že jde o mimoladně sledují orientaci bod (BO, les, SOA Liberec).

OBR. 69 Restaurace Hříbalův na začátku 20. století. A v 80. letech (SOA Liberec).

sociální mřevk vlastenecký vzomný název Slovanský dům a „za Němco“ svým způsobem také. Albrechte Strube (Staroněmecké pivnice). Tak se jmenovala od svého vzniku v roce 1887 až do 20. let, kdy byla výrazně rozšířena a nazývá podle majitele jako Hotel Müller.

Obě vlastenecké pojmenování byla mezi restaurátory dosti oblíbená. „Staroněmeckou pivnici“ bychom před válkou našli i na opačném konci Liberce. v Rochlici „za křivkami“. Po válce se hospoda jmenovala U nřadřů, v roce 1970 ji adaptoval podnik Restaurace a jídelny a nejspř v té době se i přejmenovala na restauraci Pod křivkou. Tak je uvedena i v databázi živých jmen. Mnohem větší znalost má ale jmeno U chobota (40%), používali se označení Pod křivkami / U křivky. Dnes se hospoda jmenuje U Marina. Jen nedaleko odtud zobrazuje mapa živých jmen pojmenování Slovanské a Slovanské. Jde o původní hostinec Zur Stadt Wien v dnešní Slovanské ulici ve Vesce. Ze socialistické restaurace Slovanský dům se později stal sportbar; svůj provoz ukončil v roce 2018. Jako Slovanský dům se podle příspěvčelů do mapy živých jmen nazývala i bývalá rochlická restaurace V Zářitě, uzavená v roce 2008. Před tím se jmenovala V Žitě, a to podle Žitné ulice, kde stojí (odstř i žně) jmeno Žito).

(znalost 57,4 %), nejdělejšími živými jmeny na křivce. Hostinec s původním názvem Karleburte byl otevřen roku 1805, ale ještě před rokem 1838 se už přejmenoval na Rihelzahilde (Křakonova bouha). Srdce křakonovských hor zřetelně oblíbené hospody název dodnes a podle očekávání si můžeme dáti i točného Křakonové a trutovské pivovaru.

OBR. 70 Jmeno Žitný dům v mapě živých jmen a jmeno znalosti 44,0 %, označuje Hurm dům, křivka se ve vřtřině obchodního centra Dleš 67 (84%). Zjednotil hostinec Zum grönem Baum zřetelně vřtřině vřtřině až do roku 1957. Po válce zde byla restaurace v provozu do rka 1959 a poté byl objekt adaptován pro potřeby Klubu obklopených. Dnes je zde indická restaurace a vřtřině (6,0 les, SOA Liberec).

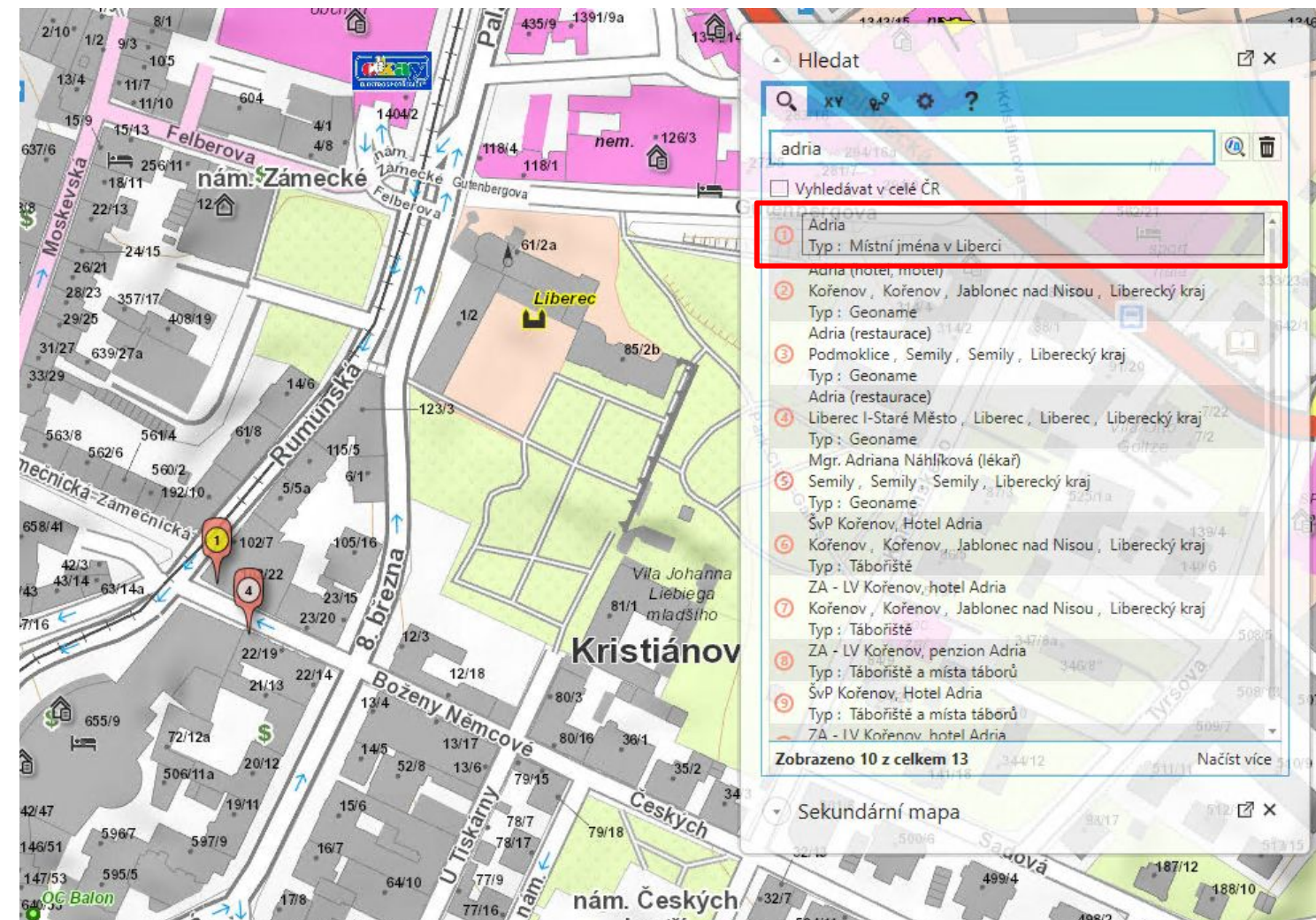
V mapě živých jmen, nedaleko Kolesna, nalazeme jmeno Miláno / U Milána (aktivní znalost 38,3 %, připomínající hospodu Milán v provozu už v 60. letech). Klasická hospoda se po roce 2000 pomalu, ale iště měnila na nonstop bar a dnešní kasino. K dalším třem dnešním hospodám se můžeme vrátit na křivce Hřib, do Harcovy a do Vřatšovic. Název restaurace U Křakonové je ze svou znalostí 56,9 % spolu se jmenem bývalého obchodního a kulturního střediska Centrum

Hlavním harcovským hostincem je tradiční podnik U Porůčků známé dlešitě 43,8 %), původně Zur Stadt Karlebur, později Zum Schmiedebäcke. V centru Vřatšovic při Tarmalské ulici nalazeme další starou restauraci, dnes s názvem Sívobola (aktivní znalost 26,3 %). Od 50. let ji spravoval Byřec a měla název Žitný klub ROK Byřec. Hostinec Goldenes Kreuz byl na tomto místě ale otevřen v 60. letech 18. století.

Hospody za minulého režimu
Srdně představuje ještě další hospody, které dotvřely kolonu socialistické Liberce. Po změna z nich se došlova dlešitě zřetelně v sociálních s nejznámější přestavba a sanacemi, a jejich existenci tak dokládají jenom dou tradované názvy. I ty našitřině přispěvatel zanešli

FAKULTA
PŘÍRODOVĚDĚ-HUMANITNÍ
A PEDAGOGICKÁ TUL

Hasičský záchranný sbor Libereckého kraje

Děkuji za pozornost